

Demograafiline ülevaade

Velli Parts, Vootele Veldre

Noorte arv ja koosseis
Ränne
Noorte sünnituskäitumine
Noorte eluiga

Demograafiline ülevaade

Velli Parts, Vootele Veldre

Kogumiku avapeatüki esimene osa annab ülevaate noorte rahvaarvust ja selle kujunemisest viimase kahe kümnendi vältel. Teine osa kirjeldab noorte rännet rõhuasetusega välisrändel. Peatüki kolmas osa annab ülevaate Eesti noorte naiste sünnituskäitumisest. Viimane osa kõneleb noorte elueast ning surmapõhjustest.

I NOORTE ARV JA KOOSSEIS

Noorsootöö seaduse §2 kohaselt loetakse Eestis noorteks 7–26-aastaseid isikuid, keda arvestuslikult elas Eestis 2009. a alguse seisuga 337732.¹ Trend noorte hulga kahanemise suunas nii absoluutarvuna kui ka osakaaluna rahvastikust on alates 1990-ndate lõpust olnud üha süvenev: tänane Eesti noorte arv on peaaegu 59000 võrra väiksem noorte arvust viimase, 2000. a rahvaloenduse ajal. Kui 2000. a moodustasid 7–26-aastased Eesti elanikkonnast ligikaudu 29%, siis 2009. a-ks kahanes see 25%-ni. Hinnanguliselt koosneb 7–26-aastaste vanuserühm 2015. a vaid kuni 295000 inimesest ja moodustab rahvastikust pisut üle viiendiku.

Drastiline noorte arvukuse vähenemise põhjus peitub 1990-ndate algul alanud sündimuse järsus languses (1989. a sündis Eestis üle 24 300 lapse, 1998. a jäi sündide arv alla 12 200). Kui näiteks 80-ndate lõpus sündinud 21-aastaseid on praegu ca

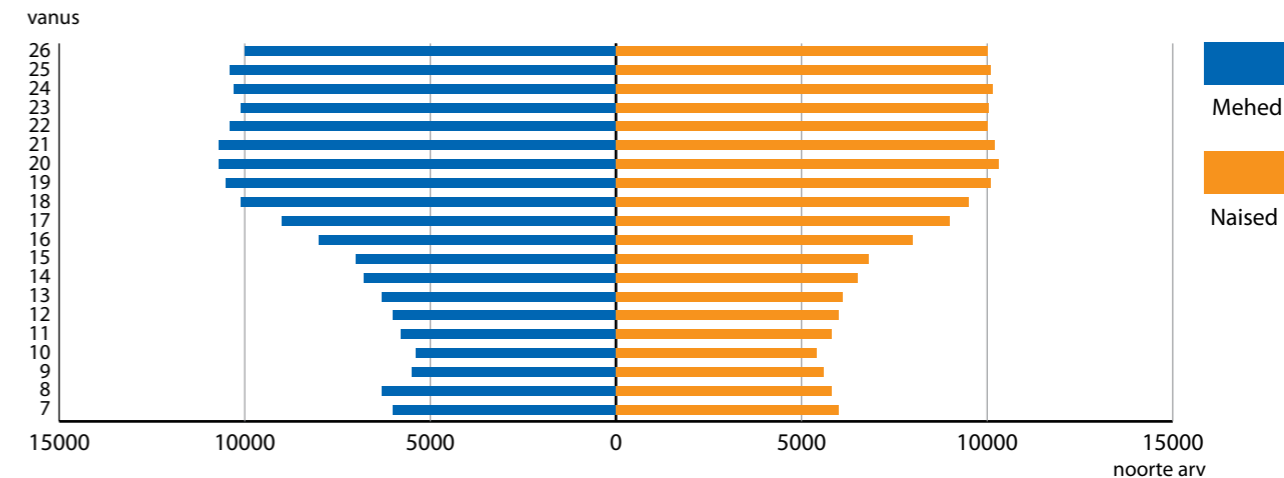
21 800, siis 1990-ndate lõpuaastal sündinud ja praegu 10-aastaseid noori on 10 000 võrra vähem ehk 11 800 (joonis 1).

1989. aastaga võrreldes on noorte arvu kahanemine veelgi silmatorkavam (vt joonis 2). Sündide arvu languse tulemiks on noorte vananemine. Kui 1989. a oli Eestis 135501 7–12-aastast, 155608 13–19-aastast ja 150089 20–26-aastast, siis 2009. a algul oli 7–12-aastaseid 73870 (peaaegu kaks korda vähem), 13–19-aastaseid 115692 (neljandiku võrra vähem) ja 20–26-aastaseid 148170 (pisut vähem).

Kui veel 2005. a alguse seisuga oli teismelisi (13–19 aastaseid) ja noori täiskasvanuid (20–26-aastaseid) 7–26-aastaste hulgas enam-vähem võrdselt (vastavalt 39,4% ja 38,3%), siis 2009. aastaks on muutus pea kümme protsendipunkti 20–26-aastaste kasuks (viimaseid 44% ja 13–19-aastaseid 34%).

¹ Eestis on käibel kaks rahvaarvu, Statistikaameti avaldatav ja rahvastikuregistri põhine. Statistikaameti avaldatav rahvaarv põhineb 2000. a rahva ja eluruumide loenduse andmetel, mida täiendatakse igal aastal registreeritud sündide ja surmade andmetega. Rahvastikuregistris on aluseks nn sissekirjutus. Loendusandmeid peetakse rahvusvaheliselt täpsemaks kui registri andmeid, sest elukoha registreerimisel võib inimestel olla mingeid põhjuseid andmete moonutamiseks. Samas halvendab Statistikaameti andmete kvaliteeti pikk ajavahemik, mis on möödunud viimasest loendusest ja see, et rahvaarv ei sisalda sise- ja välisrännet. Siin ja edaspidi (kui ei ole märgitud teisiti) on rahvastikuandmete ja prognooside aluseks Statistikaameti avaldatud 2000. a rahvaloendusel baseeruvad rahvaarvud, mis ei hõlma rännet. (vt <http://www.stat.ee/37833>)

Joonis 1. 7–26-aastased eesti noored rahvastikupüramiidina 2009. a alguses

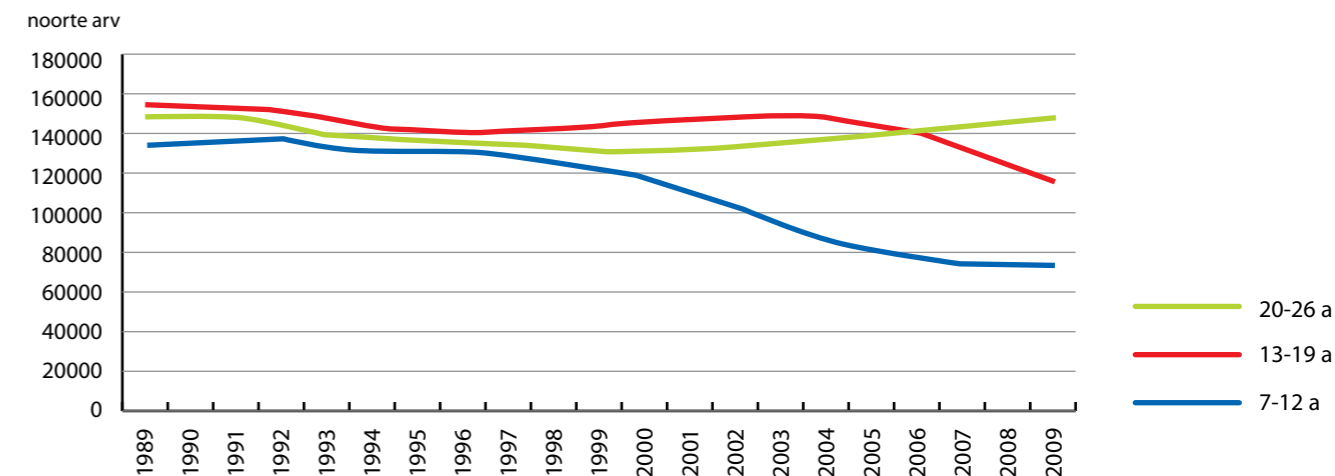
Allikas: Statistikaamet, statistika andmebaas

Seega hõlmas mõiste “noored” 2009. a demograafiliselt üsna heterogeenset inimrühma:

- noori mehi on pisut rohkem kui naisi,
- eestlasi on noorte hulgas ca 70%, ca 24 % on venelased, kuni 3% ukrainlased ning ülejäänud 3% muude rahvuste esindajad;

- ca viiendik 7–26-aastastest on vanuses 7–12-aastat, teismelised (13–19-aastased) moodustavad noortest kolmandiku ja ca 44% on vanuses 20–26 aastat;
- kaks kolmandikku (65%) noortest elab linnalist tüüpi asustusüksuses (linnad, vallasisesed linnad ja alevid) ja kolmandik maa-asulates (alevikud ja külad).

Joonis 2. 7–12-aastaste, 13–19-aastaste ja 20–26-aastaste arv, 1989–2009

Allikas: Statistikaamet, statistika andmebaas

Tabel 1. 7-26-aastaste osatähtsus riigi kogurahvastikus 2009. a alguses

Jrk nr	Riik	%	Jrk nr	Riik	%	Jrk nr	Riik	%
1	Aserbaidžaan	36	15	Vene Föderatsioon	26	29	Serbia	24
2	Türgi	35	16	Malta	26	30	Ungari	23
3	Armeenia	33	17	Norra	26	31	Austria	23
4	Moldova	32	18	Ukraina	26	32	Šveits	23
5	Makedoonia	29	19	Rumeenia	25	33	Tšehhi	23
6	Island	29	20	Läti	25	34	Bulgaaria	22
7	Montenegro	29	21	Eesti	25	35	Portugal	22
8	Gruusia	29	22	Prantsusmaa	25	36	Sloveenia	22
9	Küpros	28	23	Luksemburg	24	37	Saksamaa	21
10	Iirimaa	27	24	Rootsi	24	38	Hispaania	21
11	Leedu	27	25	Holland	24	39	Andorra	21
12	Poola	27	26	Taani	24	40	Kreeka	21
13	Slovakkia	27	27	Soome	24	41	Itaalia	20
14	Valgevene	27	28	Liechtenstein	24			

Allikas: Eurostat

Maakondlikus lõikes noorte arvust rääkides tuleb arvestada siserändeandmete kvaliteediprobleemi. Statistikaametis on pärast 2000. a rahvaloendust Eesti rahvastiku soolis-vanuselist ja piirkondlikku jaotust uuendatud ainult sündide lisamise ja surmade lahutamiseks. Kui rändeandmeid rahvaarvule ei lisata, on selge, et piirkondlikus lõikes ei vasta rahvastikuarvestus (ja kaasnevalt rahvastiku vanusjaotus) enam tegelikkusele (Tammur, Rannala, Valgma, Herm, Pungas jt 2009: 12). Ja kuigi rahvastikuregistri seaduse kohaselt on alates 2005. a maist isikul kohustus enda elukoht registreerida 30 päeva jooksul pärast püsivalt teise kohta elama asumist, on leitud, et 20–34-aastastest ei elanud kuni 30% registreeritud elukohas (Tammur, Tammaru, Tiit 2006: 8–28) ning just noored registreerivad tegelikke elukohavahetusi vanematest vähem, nimetades elukoha registreerimata jätmise peapõhjuseks selle ajutist kasutamist või üürimist (Toomse 2003, viidatud Tammur, Rannala jt 2009: 17 järgi). Võttes arvesse, et kõige aktiivsemad siserändes on noored (15–29-aastased) ja nende ränne koondub selgelt suurematesse linnadesse ja nende tagamaale (Jõeveer 2003; Kulu 2005 viidatud Tammur 2009: 36 järgi) kas õpingute või töö otsimise põhjusel, on selge, et maakonna lõikes on 15-aastaste ja vanemate noorte arv hinnanguline. Grpeerides maakonnad Põhja-, Lääne-, Lõuna-, Ida- ja Kesk-Eestiks võime aga noorte regionaalset jaotumist pisut suurema täpsusastmega kirjeldada. 2009. a alguse seisuga elas 7–26-aastastest noortest Põhja-Eestis (Harju maakond) 35,3%, Lääne-Eestis (Hiiumaa, Lääne-, Pärnu ja Saare maakond) 13,1%, Kesk-Eestis (Järva, Lääne-Viru ja Rapla maakond) 11,8%, Kirde-Eestis (Ida-Viru maakond) 12,3% ja Lõuna-Eestis (Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga, Viljandi ja Võru maakond), 27,3%.

Milline on Eesti olukord, mis puudutab noorte osatähtsust elanikkonnas, teiste riikidega võrreldes? Tabelis 1 on toodud 7–26-aastaste osatähtsus erinevate riikide elanikkonnas 2009. aastal. Esitatud 41 riigi võrdluses asetseme 21. kohal ja 7–26-aastaste osakaalu poolest elanikkonnas ei erine me eriti oma lähinaabritest Soomest, Rootsist ja Vene Föderatsioonist. Positiivselt eristume oma 24%-lise 7–26-aastaste noorte osatähtsusega elanikkonnas sellistest suurtest riikidest nagu Saksamaa, Hispaania ja Itaalia, kus 7–26-aastased moodustavad elanikkonnast ca viiendiku. Vaid Aserbaidžaanis, Türgis, Armeenias ja Moldovas moodustavad 7–26-aastased noored elanikkonnast ca kolmandiku ja enamikus riikides (25 riigis 41-st) on selles vanuses noori elanikkonnas 24–29% ehk neljandik või veidi rohkem.

Muutes perspektiivi ja keskendudes sellele, kuidas muutub olukord lähitulevikus ehk kui palju tuleb noori juurde, on pilt teistsugune (tabel 2). Vaadates kuni 15-aastaste osatähtsust samade riikide kogurahvastikus näeme, et Eesti paikneb 28. kohal. Nii Rootsi kui Soome, kellega hetkel 7–26-aastaste noorte osatähtsuse mõttes võrreldavad oleme, on lähitulevikus meist paremal positsioonil –st neis riikides on lähiajal 7–26-aastaste osakaal rahvastikus suurem kui Eestis. Samas nii Leedus, Lätis kui Vene Föderatsioonis on muutused noorte arvus lähiajal veel suuremad kui Eestis.

Erinevus Eesti ja mõlemas tabelis esimesel positsioonil asetuva riigi tulemuse vahel on 11%, mis tähendab, et nii praegu kui lähitulevikus erineb Eesti 7–26-aastaste noorte osatähtsuse poolest kõige rohkem Türgist ja Armeenias. Samal ajal suureneb lähitulevikus nende riikide arv, kus 7–26-aastaseid noori on proportsionaalselt elanikkonnas rohkem kui Eestis.

Tabel 2. 0-14-aastaste osatähtsus riigi kogurahvastikus 2009. a alguses

Jrk nr	Riik	%	Jrk nr	Riik	%	Jrk nr	Riik	%
1	Türgi	26,3	15	Moldova	17,1	29	Ungari	14,9
2	Aserbaidžaan	22,7	16	Soome	16,7	30	Vene Föderatsioon	14,9
3	Iirimaa	20,9	17	Rootsi	16,7	31	Hispaania	14,8
4	Island	20,8	18	Liechtenstein	16,4	32	Valgevene	14,6
5	Montenegro	19,4	19	Malta	15,9	33	Andorra	14,5
6	Norra	19,0	20	Slovakkia	15,4	34	Kreeka	14,3
7	Armeenia	18,6	21	Šveits	15,3	35	Tšehhi	14,1
8	Prantsusmaa	18,5	22	Poola	15,3	36	Ukraina	14,1
9	Taani	18,3	23	Serbia	15,3	37	Itaalia	14,1
10	Makedoonia	18,1	24	Portugal	15,3	38	Sloveenia	14,0
11	Luksemburg	18,0	25	Rumeenia	15,2	39	Läti	13,7
12	Holland	17,7	26	Austria	15,1	40	Saksamaa	13,6
13	Küpros	17,1	27	Leedu	15,1	41	Bulgaaria	13,4
14	Gruusia	17,1	28	Eesti	14,9			

Allikas: Eurostat

II RÄNNE

Suurimal määral mõjutavad rahvaarvu sündimus, suremus ning sisse- ja väljaränne (Sakkeus 2007: 10). Viimastele kümnenditele iseloomuliku madala sündimuse kõrval on noorte arvu kahanemas ka väljaränne. Ilmselt alaregistreeritud rände andmeid ei ole 2000. a rahvaloendusel baseeruvale rahvaarvule korrektne lisada, kuna loendus oli 1,5–2% ulatuses alakaetud, ilmselt ka noorte vanusegrupis² (Tammur jt 2009: 5, 13; Tammur, 2009). Viimase tõenduseks on ametlikud (statistika andmebaasis) avaldatud õppimise vanuselised määrad, mis mitmete vanuste puhul ületavad 100%.³

Eesti välisrändesaldo on aastatel 2000–2008 Statistikaameti andmetel olnud negatiivne. Välisrännet perioodil 2000–2007 analüüsinud Anniste (2009) leidis, et kui Eestist lahkunute sooline jaotus kattub täpselt Eesti rahvastiku soolise jaotusega, siis väljarändajate vanusjaotus on nooremate tööealiste inimeste kasuks (20–35-aastased) ja oletatavasti on oluline osa selles rändes ka õppimisel.

Analüüsid noorte ja nooremas täiskasvanueas inimeste välisrändesaldot (sisse- ja väljarännanute arvu vahe) viieaastaste vanuserühmade lõikes perioodil 2000–2008 (vt joonis 3), näeme, et Eestist on lahkunud enim noori vanuses 25–29 aastat ning suurima väljarändajate arvuga aastad olid 2005 ja 2006. Võrreldes perioodiga 2000–2004 on välisrändesaldo muutunud 2007–2008 oluliselt väiksemaks ja 20–24-aastaste vanuserühmas on rändesaldo olnud kahel viimasel aastal positiivne (st Eestisse sisserännanute hulk selles vanuserühmas on suurem väljarännanute arvust).⁴

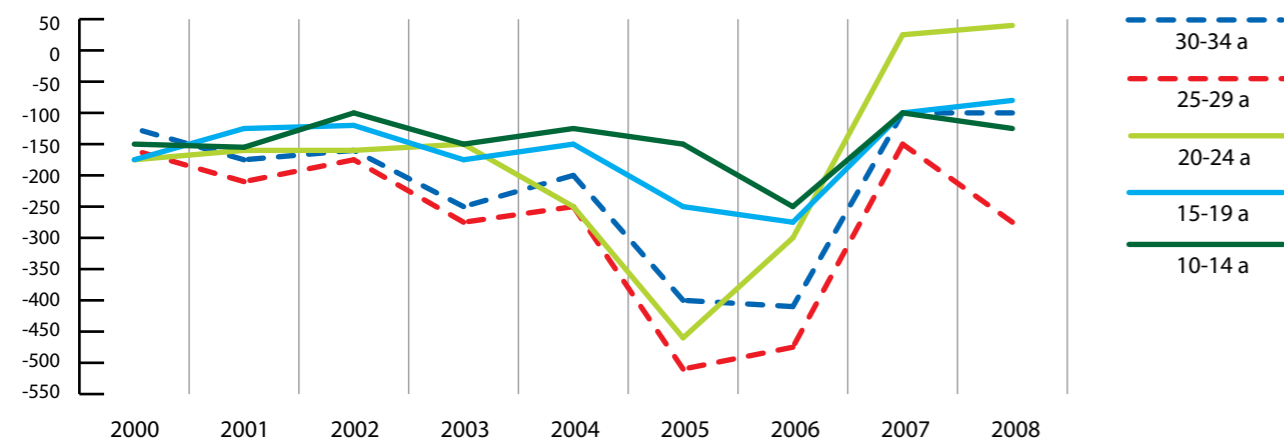
Analüüsid välisrännet 15–29-aastaste vanuserühmas sugu- ja soolise lõikes perioodil 2004–2008 näeme, et väljarännanute hulgas on rohkem naisi kui mehi. Sisserännanute hulgas oli mehi ja naisi samal perioodil enam-vähem võrdselt, välja arvatud aasta 2008, kui mehi oli märkimisväärselt rohkem (749 meest vs 588 naist) (vt joonis 4).

² 2000. a rahvaloenduse alakaetus oli hinnanguliselt umbes 30 000 inimest, elanikuregistri rahvaarvuga võrreldes on Statistikaameti rändega rahvaarv umbes 38 000 võrra väiksem.

³ Kui õppimise vanuselisi määrasid (kui palju vastavas vanuses noori hetkel õpib) arvutada rahvaarvu baasil, millesse on kaasatud ka rändeandmed, ületaks need enamiku seadusega koolikohustuslikuks kuulutatud vanuste puhul 100% piiri.

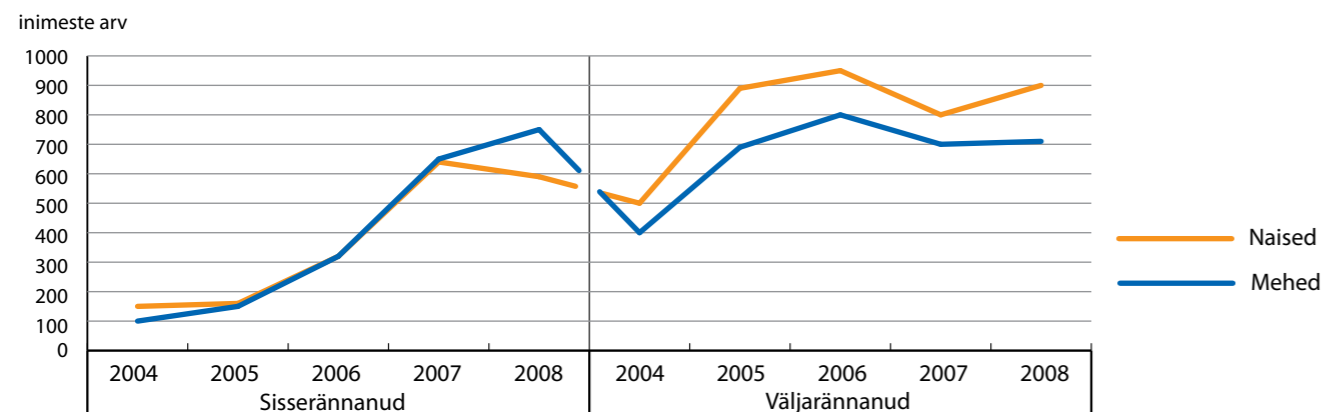
⁴ Rändestatistika põhineb rahvastikuregistri ning Kodakondsus- ja Migratsiooni- ja KMA andmetel. Rahvastikuregistrist saadakse igal kuul kõikide nende inimeste andmed, kes registreerisid uue elukoha. Elukohtadest moodustatakse rändesündmused, mida täiendatakse KMA andmetega. 2000.–2007. a rände andmeid on täiendatud KMA elukohtade andmetega, kuid edasi vaid statistiliste tunnuste andmetega.

Joonis 3. Välisrändesaldo vanusrühmade lõikes, 2000–2008

Allikas: Statistikaamet, statistika andmebaas

Joonis 4. Välisränne 15–29-aastaste vanuserühmas sugupoole lõikes, 2004–2008

Allikas: Statistikaamet, statistika andmebaas

Kokku rändas Eestist aastatel 2004–2008 välja 7296 15–29-aastast noort inimest (tabel 3). Populaarseim sihtkoht on olnud Soome, kuhu sel perioodil asus elama pea 5000 inimest. 487 15–29-aastast inimest on Eestist lahkunud elama Suurbritanniasse, 368 Saksamaale, 1133 teistesse Euroopa riikidesse, 298 Venemaale ning 34 Ukrainasse.

Tabelist 4 näeme, et kokku on perioodil 2004–2008 Eestisse elama asunud veidi vähem kui 4000 15–29-aastast inimest, kellest 27% on Eestisse tulnud Soomest, 17% Venemaalt, 7% Saksamaalt, ca

6% Ukrainast, 3% Suurbritanniast ja 39% teistest Euroopa riikidest.

Vaadates rännet kodakondsuse ning sünniriigi järgi, on näha, et hakkab toimuma ka tagasiränne. Kokku oli 3857-st Eestisse 2004–2008 a sisserännanust Eesti kodakondsus 1318-l inimesel ehk 34%-l ning Eestis sündinud inimesi oli sisserännanute hulgas 1261 ehk 32,7% (tabel 5 ja 6). Seega naasesid Eestisse valdavalt Eestis sündinud noored erinevalt 1990te keskpaigast, kus Eestisse elama tulnud Eesti kodakondsusega noored olid valdavalt sündinud teistes riikides.

Tabel 3. 15–29-aastased väljarännanud sihtriigi alusel, 2004–2008

Aasta	Väljarännanud kokku	Saksamaa	Soome	Suurbritannia	Ukraina	Venemaa	Teised riigid
2004	903	47	613	24	7	72	140
2005	1552	78	1166	54	14	70	170
2006	1743	66	1340	64	5	57	211
2007	1490	90	1012	90	2	42	254
2008	1608	87	845	255	6	57	358
Kokku	7296	368	4976	487	34	298	1133

Allikas: Statistikaamet, statistika andmebaas

Tabel 4. 15–29-aastased sisserännanud lähteriigi alusel, 2004–2008

Aasta	Sisserännanud kokku	Saksamaa	Soome	Suurbritannia	Ukraina	Venemaa	Teised riigid
2004	243	15	39	5	28	59	97
2005	323	19	70	8	32	70	124
2006	688	48	197	30	27	104	282
2007	1266	88	402	40	69	180	487
2008	1337	107	347	38	64	253	528
Kokku	3857	277	1055	121	220	666	1518

Allikas: Statistikaamet, statistika andmebaas

Tabel 5. 15–29-aastased sisse- ja väljarändajad kodakondsuse alusel, 2004–2008

Aasta	Eesti kodakondsus		Venemaa kodakondsus		Muu kodakondsus	
	Sisseränne	Väljaränne	Sisseränne	Väljaränne	Sisseränne	Väljaränne
2004	80	751	47	57	116	88
2005	96	1407	46	62	181	77
2006	182	1614	76	50	430	69
2007	473	1370	116	30	677	90
2008	487	1438	124	32	726	137
Kokku	1318	6580	409	231	2130	461

Allikas: Statistikaamet, statistika andmebaas

Tabel 6. 15–29-aastased sisserännanud sünniriigi alusel, 2004–2008

Aasta	Eesti	Venemaa	Soome	Muu riik	Riik teadmata
2004	75	14	52	65	37
2005	106	29	67	91	30
2006	238	43	136	227	44
2007	465	74	261	369	97
2008	377	213	101	631	15
Kokku	1261	373	617	1383	223

Allikas: Statistikaamet, statistika andmebaas

III NOORTE SÜNNITUSKÄITUMINE

Sarnaselt muu läänemaailmaga kulgeb noorte elu Eestis nn teise demograafilise ülemineku vaimus (van de Kaa 1987, Lesthaeghe 1995; viidatud Kasearu 2009 järgi). See tähendab sündimuse vähenemist, lahutuste kasvu, abielude vähenemist, vabade kooselude ja väljaspool abielu sündivate laste arvu kasvu ning abiellumise ja laste saamise nihkumist hilisemasse vanusesse. Kuigi seksuaalelu ja kooselu partneriga alustatakse kaasajal oluliselt varem kui kümneid aastaid tagasi, lükatakse kapitalistlik-individualistlikule ühiskonnale iseloomulike väärtushinnangute toel lapse sünnitamist üha enam edasi. Võib arvata, et oma rolli mängivad selles paremad õpivõimalused: hariduse omandamise keskmine aeg on üha pikenenud, 6–25-aastaste neidude oodatav õpiaeg on 12,5 aastalt 1993. a tõusnud 2008. aastal 15 aasta lähimbrusse, noormeestel 12-aastalt 13,9-ni.

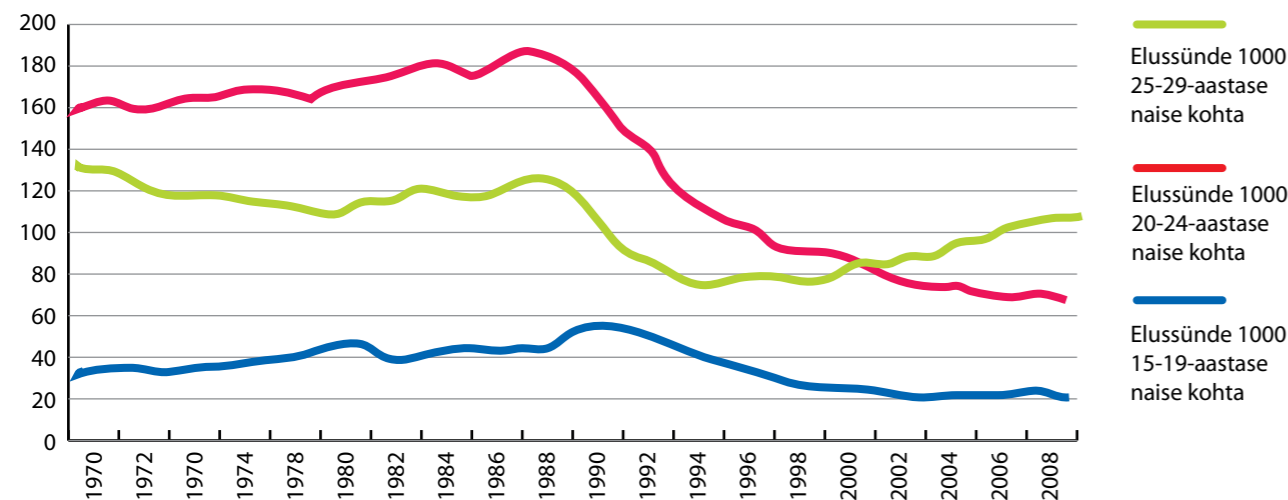
Enam keskmine vanus esimese lapse sünnil on 70-ndatest alates teinud läbi omapärase arengu. Kui 1970. a oli ema keskmine vanus 24,1 aastat, siis kuni 1991. a näitas see järjekindlat langustrendi, jõudes 22,64-ni. Siit edasi algas aga ühtlane tõus – 2008. aastal oli see 25,77 aastat. 70-ndatest 90-ndate lõpuni püsis kuni 24-aastaste sünnitajate poolt sünnitatud laste osakaal kõikidest sündinud lastest 45–55% vahel, seejuures esimesena sündinud laste arv 67–76% vahel. Täna on noorte emade panus rahvaarvu oluliselt kahanenud – kuni 24-aastased emad sünnitasid

2008. aastal vaid 29% kõigist sel aastal sündinud lastest ja 48% esmasündinuist. (Kuni 26-aastased emad sünnitasid 2000. aastal 54% kõigist sel aastal sündinud lastest ning 2008. aastal 42%). Eelmainitud on aga otsene negatiivne mõju rahvaarvu kasvule: mida hiljem sünnib esimene laps, seda väiksem on tõenäosus teise ja kolmanda või enama lapse sünniks, vaid viimaste abiga on aga võimalik rahvaarvu loomulikult moel (st rändeta) kasvutada.

Joonis 5 illustreerib sündimuse vanuskordajate (elussündide arv aastas 1000 sama vanuserühma naise kohta) muutumist perioodil 1970–2008. Näeme, et 2001. aastast peale ületab sündimuse vanuskordaja 25–29-aastaste naiste vanuserühmas seni domineerinud 20–24-aastaste oma.

On leitud, et inimese väärtusorientatsioon on seotud pereloomise käitumisega ning indiviidi varasem positiivne hoiak lastesse ja laste saamisse on seotud ka laste saamisega (vt Kasearu 2009: 4-5). Analüüsid vanuse seost perega seonduvate hoiakutega leidis Kasearu (2009: 26), et võrreldes 1999. aastaga hindasid 15–29-aastased noored 2009. a laste saamist kui olulist aspekti naise eneseteostuses tunduvalt vähem tähtsaks (langus ligikaudu 50 protsendipunkti), pea 60% 15–29-aastastest noortest arvas 2009. a, et abielu tuleb sõlmida kogu eluks ja 57% 15–19-aastas-

Joonis 5. Sündimuse vanuskordajate vanuserühmade löikes, 1970–2008

Allikas: Statistikaamet, statistika andmebaas

test noortest nõustus väitega „Kui lapsed saavad 18–20 aasta vanusteks, peaksid nad hakkama elama iseseisvalt.“ Seega on noored küll motiveeritud perekonnainimesteks hakkama ja soovivad ka kiiresti vanematest eraldi elama asuda, kuid probleeme võib tekitada vastuolu väärtuste vahel: ühelt poolt perekonna kõrgelt hindamine, laste soovimine ja abielu väärtustamine, teisalt aga võrdsuse ja vabaduse ihalus, millest on ootuspärane eeldada selliseid pereloomekäitumise muutusi, nagu hilisem pereloomise vanus, suhete ja partnerite paljusus individuaalsel

IV NOORTE ELUIGA

10–25-aastase neiu keskmiseks oodatavaks elueaks Eestis on 79–80 aastat, 10–25-aastase noormehe puhul on oodatav eluiga aga 11 aastat lühem ehk 68–69 aastat. Meeste-naiste keskmise oodatava eluea erinevuse poolest oleme Euroopas teisel kohal (esikohal oli Eurostati 2009. a aastaraamatu andmetel Leedu). Juba vastsündinud poistel on oluliselt suurem tõenäosus esimesel eluaastal surra – 2008. aastal oli imikusuremus 1000 sünni kohta poiste seas 5,6 tüdrukutel 4,4. Suremuskordajate (surmajuhude arv aastas 1000 sama vanuserühma mehe või naise kohta) erinevus süveneb kasvavalt aga läbi lapsepõlve ja noorukiea varase täiskasvanueani välja: 25–29-aastaste eagrupid

eluteel jm (samam 41). Ja kuigi sai välja toodud, et pea 60% küsitatud noortest arvas, et abielu tuleb sõlmida kogu eluks, siis 12% samas vanuses noortest ei nõustunud selle mõttega üldse ja 28% ei olnud nõus ega ka vastu. Viimast tulemust võib interpretida järgmiselt: need noored sõlmiks abielu meelsasti kogu eluks, kuid kui abielu on õnnetu, siis on lahutamise õigustatud (viidatud uurimuse andmetel oli hoiak abielu lahutamisse kõigis vanusegruppides üsna ühesugune – 71% vastajaist oli sellega nõus).

on meeste ja naiste suremuskordajate erinevus juba 4,3 kordne. Noorte meeste surmade põhjustajaiks on vaid ¼ juhtudest haigused: peaaegu pooled 2008. a surnud noortest meestest said hukka erinevate õnnetusjuhtumite läbi (neist omakorda 45% liiklusõnnetustes), pisut alla viiendiku (30 noort meest) võttis endalt ise elu ning teist samapalju uppus, tapeti või hukkus mürgistuste läbi. Kui neidudel vanuses 5–24 aastat on olulisimaks surmapõhjuseks haigused (2008. a moodustasid need 46%), siis õnnetuste osatähtsus küünib naiste hulgas 30%-ni (vt ka peatükki noorte tervise kohta).

KIRJANDUS

- STATISTIKA andmebaas. [e-andmebaas] [www] <http://pub.stat.ee/px-web.2001/dialog/statfile2.asp> (25.01.2010).
- EUROPE in figures - Eurostat Yearbook 2009. Eurostat. [www] http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/publications/eurostat_yearbook (12.10.2009)
- KASEARU, K. 2009. *Muutuvad pereväärtused muutumas Eestis*. Tallinn: Rahvastikuministri büroo [www] http://www.rahvastikuminister.ee/public/PERE_MUUTUSED_EESTI.pdf (16.01.2010)
- TAMMUR, A. 2009. Siserände suundumused. – *Ränne. Migration*. Tallinn: Statistikaamet.
- TAMMUR, A., RANNALA, H., VALGMA, Ü., HERM, A., PUNGAS, E. 2009. Rändeandmete meetodika ja kvaliteet. – *Ränne. Migration*. Tallinn: Statistikaamet.
- TOOMSE, M. 2003. *Eesti tööjõu-uuringu 2002 rände küsimustiku analüüs rände põhjuste kohta*. Käsikiri.
- TAMMUR, A., TAMMARU, T., TIIT, E.M. 2006. Rändeandmete kvaliteet ja rändesuundumused Eestis aastatel 2000–2005. – M. Servinski, M. Kivilaid (koost). *Linnad ja vallad arvudes. 2006. Cities and rural municipalities in figures*. Tallinn: Statistikaamet.
- VALIK Euroopa Liidu statistikat. 2010. Statistikaamet. [www] <http://www.stat.ee/29915> (16.01.2010)